

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-301/20 – 1

Zaak C-301/20

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

7 juli 2020

Verwijzende rechter:

Oberster Gerichtshof (Oostenrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

27 mei 2020

Verzoekers tot *Revision*:

UE

HC

Verweerster in *Revision*:

Vorarlberger Landes- und Hypothekenbank AG

In de procedure van gerechtelijke bewaargeving tussen enerzijds de Vorarlberger Landes- und Hypotheken-Bank AG, 6900 Bregenz [omissis] als bewaargever en anderzijds de tegenpartijen in deze procedure, te weten 1. De nalatenschap van VJ en 2. UE, [omissis], heeft het Oberste Gerichtshof (hoogste federale rechter in civiele en strafzaken, Oostenrijk) aangaande het beroep in *Revision* dat de tweede tegenpartij en HC [omissis] hadden ingesteld tegen de door het Landesgericht Feldkirch (rechter in tweede aanleg Feldkirch, Oostenrijk) op 28 januari 2019 [omissis] in hoger beroep gewezen beslissing waarbij de beslissing van het Bezirksgericht Bregenz (rechter in eerste aanleg Bregenz, Oostenrijk) werd bevestigd, als rechter in *Revision* [omissis] in besloten zitting de volgende

beslissing

gegeven: [Or. 2]

I. Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt overeenkomstig artikel 267 VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

1. Moet artikel 70, lid 3, van verordening (EU) nr. 650/2012 van 4 juli 2012 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring (hierna: „erfrechtverordening”) aldus worden uitgelegd dat een afschrift van de erfrechtverklaring dat is afgegeven in strijd met die bepaling, dat wil zeggen voor onbepaalde tijd en zonder vermelding van een einddatum,

- a. voor onbepaalde tijd geldig is en rechtsgevolgen sorteert, dan wel
- b. slechts geldig is gedurende zes maanden, te rekenen vanaf de datum van afgifte van het gewaarmerkte afschrift, dan wel
- c. slechts geldig is gedurende zes maanden, te rekenen vanaf een andere datum, dan wel
- d. ongeldig is en niet geschikt is om te worden gebruikt in de zin van artikel 63 van de erfrechtverordening?

2. Moet artikel 65, lid 1, juncto artikel 69, lid 3, van de erfrechtverordening aldus worden uitgelegd dat de erfrechtverklaring rechtsgevolgen heeft voor iedere persoon die in de erfrechtverklaring met naam wordt vermeld als erfgenaam, legataris, executeur-testamentair of beheerder van de nalatenschap, zodat ook personen die niet zelf om de afgifte van de erfrechtverklaring hebben verzocht, ervan kunnen gebruikmaken overeenkomstig artikel 63 van de erfrechtverordening? [Or. 3]

3. Moet artikel 69 juncto artikel 70, lid 3, van de erfrechtverordening aldus worden uitgelegd dat de legitimerende werking van het gewaarmerkte afschrift van een erfrechtverklaring moet worden erkend wanneer het bij de eerste overlegging ervan nog geldig was, maar de geldigheidsduur ervan is verstreken voordat de bevoegde autoriteit het aangevraagde besluit vaststelt, of verzet deze bepaling zich niet tegen een voorschrift van nationaal recht op grond waarvan de verklaring ook op het tijdstip van dat besluit geldig moet zijn?

II. [omissis] [schorsing van de behandeling van de zaak]

Motivering:

A. Feiten

Voorwerp van het hoofdgeding is het verzoek van de tegenpartijen in de procedure van gerechtelijke bewaargeving om vrijgave van in gerechtelijke

bewaring gegeven vermogensbestanddelen. De bewaargever, een bank, had verzocht om de – uit geld en waardepapieren bestaande – vermogensbestanddelen in gerechtelijke bewaring te geven, omdat de tegenpartijen met elkaar strijdige aanspraken op die vermogensbestanddelen hadden laten gelden en er geen zekerheid was verkregen over hun hoedanigheid als rechthebbende.

De in gerechtelijke bewaring gegeven vermogensbestanddelen kunnen alleen worden vrijgegeven op gezamenlijk en schriftelijk verzoek van de tegenpartijen in de procedure van gerechtelijke bewaargeving of op grond van een – in casu niet voorhanden – onherroepelijke rechterlijke beslissing.

De eerste tegenpartij in de procedure van gerechtelijke bewaargeving, de vader van de tweede tegenpartij, is overleden op 5 mei 2017. Zijn laatste gewone verblijfplaats bevond zich in Spanje. Zijn nalatenschap werd naar Spaans recht voor een notaris afgehandeld.

B. Argumenten van partijen in het hoofdgeding [Or. 4]

In hun hoedanigheid van rechtsopvolgers van hun vader vorderen verzoekers HC en UE gezamenlijk de vrijgave van de in gerechtelijke bewaring gegeven vermogensbestanddelen. Ter staving van het feit dat zij ieder voor de helft erfgenaam van de eerste tegenpartij in de procedure van gerechtelijke bewaargeving zijn, hebben zij een gewaarmerkt afschrift overgelegd van een Europese erfrechtverklaring die overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de erfrechtverordening door een Spaanse notaris is afgegeven op een formulier V als bedoeld in uitvoeringsverordening (EU) 1329/2014 van de Europese Commissie van 9 december 2014 (hierna: „uitvoeringsverordening”). Deze erfrechtverklaring is afgegeven op aanvraag van HC, de eerste tegenpartij in de procedure van gerechtelijke bewaargeving, en in de rubriek „Het is geldig tot en met” staat vermeld „voor onbepaalde tijd”. UE, de tweede aanvrager in de procedure van gerechtelijke bewaargeving, wordt in bijlage IV bij formulier V naast de eerste aanvrager genoemd als mede-erfgenaam voor de helft.

C. Verloop van de procedure

De rechter in eerste aanleg heeft het verzoek om vrijgave afgewezen.

De appelrechter heeft het hoger beroep van verzoekers verworpen. Ter motivering van zijn beslissing heeft hij drie argumenten aangevoerd die in casu van belang zijn:

1. Aan de hand van het afschrift van een Europese erfrechtverklaring kan alleen de partij die om afgifte ervan heeft verzocht, in casu dus de eerste aanvrager in de procedure van gerechtelijke bewaargeving, haar recht bewijzen.
2. De afgifte van een erfrechtverklaring met onbepaalde geldigheidsduur is in strijd met de in artikel 70, lid 3, van de erfrechtverordening neergelegde verplichting om de geldigheidsduur te beperken. Een dergelijke erfrechtverklaring

moet dan ook worden aangemerkt als een verklaring met een **[Or. 5]** regelmatige geldigheidsduur van zes maanden, te rekenen vanaf de datum van afgifte.

3. Opdat het afschrift van een erfrechtverklaring legitimerende werking heeft, dient het niet alleen geldig te zijn op het tijdstip van het verzoek om vrijgave, maar ook op het tijdstip waarop de rechter in eerste aanleg op dat verzoek beslist.

D. Thans dient het Oberste Gerichtshof te beslissen op het door verzoekers ingestelde beroep in *Revision*.

De litigieuze vrijgave van de in gerechtelijke bewaring gegeven vermogensbestanddelen kan naar Oostenrijks recht (onherroepelijke beslissing over de aanvaarding van de bewaargeving) alleen worden toegestaan op gezamenlijk en schriftelijk verzoek van beide tegenpartijen in de procedure van gerechtelijke bewaargeving.¹ Voor de beslechting van het hoofdgeding is het van wezenlijk belang om uit te maken of het in deze procedure overgelegde afschrift van een Europese erfrechtverklaring op zichzelf volstaat voor het bewijs van de legitimatie als erfgenamen van de eerste tegenpartij in de procedure van gerechtelijke bewaargeving.

Het Oberste Gerichtshof besluit om de behandeling van het beroep in *Revision* te schorsen en aan het Hof vragen over het Unierecht voor te leggen die voor de beslechting van het hoofdgeding van wezenlijk belang zijn.

E. Toepasselijke bepalingen

Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van de erfrechtverordening.

In casu zijn met name de volgende bepalingen van deze verordening relevant:
[Or. 6]

„Artikel 63

Doel van de erfrechtverklaring

[...]

2. De erfrechtverklaring kan met name worden gebruikt om het bewijs te leveren van een of meer van het volgende:

a) de rechtspositie en/of de rechten van alle erfgenamen en, in voorkomend geval, alle legatarissen die in de erfrechtverklaring worden genoemd, alsmede hun erfdeel of legaat;

¹ Noot van de vertaler: Gelet op hetgeen hierboven onder II. A., tweede alinea, is uiteengezet („De in gerechtelijke bewaring gegeven vermogensbestanddelen [...]”) lijken hier vóór „onherroepelijke” de bewoordingen „bij gebreke van een” te ontbreken.

[...].”

„Artikel 65

Aanvraag van een erfrechtverklaring

1. De erfrechtverklaring wordt afgegeven op verzoek van een van de in artikel 63, lid 1, bedoelde personen (hierna „de aanvrager”).

[...]”

„Artikel 69

Rechtsgevolgen van de erfrechtverklaring

1. De erfrechtverklaring heeft rechtsgevolgen in alle lidstaten zonder dat daartoe een procedure vereist is.

2. De erfrechtverklaring wordt geacht datgene nauwkeurig aan te tonen dat vaststaat volgens het recht dat van toepassing is op de erfopvolging, dan wel volgens enig ander recht van toepassing op specifieke gegevens. Degene die in de erfrechtverklaring als erfgenaam, legataris, executeur-testamentair of beheerder van de nalatenschap wordt genoemd, wordt geacht de in de erfrechtverklaring genoemde hoedanigheid te hebben en/of de houder te zijn van de in de erfrechtverklaring vermelde rechten of bevoegdheden, zonder andere voorwaarden en/of beperkingen met betrekking tot die rechten of bevoegdheden dan die welke in de erfrechtverklaring vermeld zijn. **[Or. 7]**

3. Eenieder die, handelend op grond van de in de erfrechtverklaring geattesteerde informatie, betalingen verricht of een goed overdraagt aan een persoon die in de erfrechtverklaring wordt genoemd als bevoegd om betalingen of goederen in ontvangst te nemen, wordt geacht een transactie te hebben verricht met een persoon die bevoegd is betalingen of goederen te ontvangen, tenzij hij weet, of door grove nalatigheid niet weet, dat de inhoud van de erfrechtverklaring niet met de werkelijkheid overeenstemt.

[...]”

„Artikel 70

Gewaarmerkte afschriften van de erfrechtverklaring

[...]

(3) De verstrekte gewaarmerkte afschriften zijn geldig gedurende een beperkte termijn van zes maanden, waarvan de einddatum op het gewaarmerkte afschrift wordt aangegeven. In uitzonderlijke gevallen kan de autoriteit van afgifte hiervan afwijken en beslissen dat de geldigheidsduur langer is. Na het verstrijken van deze termijn dient eenieder die in het bezit is van een gewaarmerkt afschrift, wil hij de

erfrechtverklaring kunnen gebruiken voor de in artikel 63 genoemde doeleinden, de verlenging van de geldigheid van het gewaarmerkt afschrift te vragen of bij de autoriteit van afgifte een nieuw gewaarmerkt afschrift aan te vragen.”

F. Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

1. Eerste vraag:

Na afgifte van de erfrechtverklaring wordt het origineel ervan bewaard door de autoriteit van afgifte. De aanvragers ontvangen daarvan gewaarmerkte afschriften die moeten worden afgegeven in de vorm van het formulier V, dat is opgenomen in bijlage 5 bij de uitvoeringsverordening. De eerste bladzijde van het formulier bevat de inleidende opmerking dat het geldig is tot de **[Or. 8]** datum die is vermeld in het desbetreffende vak aan het eind van het formulier.

Gelet op de bewoordingen van artikel 70, lid 3, van de erfrechtverordening wordt ervan uitgegaan dat het afschrift van de erfrechtverklaring in beginsel slechts rechtsgevolgen sorteert gedurende de vermelde geldigheidsduur [omissis]. Kennelijk heeft de Europese wetgever ervoor willen zorgen dat de autoriteit van uitgifte te allen tijde de controle behoudt over de in omloop zijnde erfrechtverklaringen, doordat alleen gewaarmerkte afschriften met een beperkte geldigheidsduur tot het rechtsverkeer worden toegelaten. Door de geldigheid van afschriften in de tijd te beperken, wordt voorkomen dat er afschriften in omloop blijven die niet langer overeenstemmen met het door de autoriteit van uitgifte bewaarde origineel en bijgevolg onjuiste feiten bevatten of rechtsongeldig zijn [omissis].

In geen geval voorziet de erfrechtverordening in een afschrift van een Europese erfrechtverklaring dat voor onbepaalde tijd geldig is, zoals het afschrift dat in het hoofdgeding is overgelegd.

Welke gevolgen een uitdrukkelijk vermelde onbeperkte geldigheidsduur heeft voor de rechtsgeldigheid van een Europese erfrechtverklaring, is tot dusver – voor zover kan worden nagegaan – nog niet in de rechtspraak aan bod gekomen.

Mogelijkerwijs kan het besluit van de autoriteit van afgifte om een afschrift met onbeperkte geldigheidsduur af te geven worden aangemerkt als een verlenging van de geldigheid die overeenkomstig artikel 70, lid 3, van de erfopvolgingsverordening in bijzondere gevallen is toegestaan. **[Or. 9]**

De bewoordingen van deze bepaling laten echter ook de mogelijkheid open dat aan een dergelijk afschrift opnieuw de regelmatige geldigheidsduur van ten hoogste zes maanden wordt toegekend, in welk geval de verdere vraag rijst vanaf welke datum deze termijn moet worden berekend.

Tot slot moet ook rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat een voor onbepaalde tijd afgegeven afschrift van de erfrechtverklaring niet voldoet aan de

vereisten van artikel 70, lid 3, van de erfrechtverordening en om die reden in het geheel geen legitimerende werking heeft.

2. Tweede vraag:

In artikel 63, lid 1, van de erfrechtverordening is bepaald dat de erfrechtverklaring bestemd is voor erfgenamen die zich in een andere lidstaat dienen te beroepen op hun hoedanigheid of de daaraan verbonden rechten dienen aan te tonen. Zij wordt op verzoek van elke in artikel 63, lid 1, van die verordening genoemde persoon afgegeven door de bevoegde autoriteit.

Volgens artikel 69, leden 1 en 2, van de erfrechtverordening heeft de erfrechtverklaring in alle lidstaten rechtsgevolgen zonder dat daartoe een procedure vereist is. Zij wordt geacht datgene nauwkeurig aan te tonen wat vaststaat volgens het recht dat van toepassing is op de erfopvolging, dan wel volgens enig ander recht dat van toepassing is op specifieke gegevens.

Met name wie in de erfrechtverklaring als erfgenaam wordt genoemd, wordt geacht de in de erfrechtverklaring genoemde hoedanigheid te hebben en/of de houder te zijn van de in de erfrechtverklaring vermelde rechten of bevoegdheden, zonder andere voorwaarden en/of beperkingen met betrekking tot die rechten of bevoegdheden dan die welke in de erfrechtverklaring vermeld zijn. Volgens overweging 71 van de erfrechtverordening [Or. 10] moet de erfrechtverklaring in alle lidstaten dezelfde rechtsgevolgen hebben. De erfrechtverklaring moet niet een zelfstandige executoriale titel zijn, maar moet bewijskracht hebben en moet worden geacht nauwkeurig aan te geven welke elementen zijn vastgesteld krachtens het op de erfopvolging toepasselijke recht of krachtens een ander rechtsstelsel dat van toepassing is op bepaalde elementen.

De vraag of het verzoek tot afgifte van een Europese erfrechtverklaring door slechts één van meerdere rechtmatige erfgenamen kan worden ingediend en of de rechtsgevolgen ervan in dat geval alleen voor deze aanvrager gelden, dan wel of ook andere daarin genoemde personen zich in een procedure op die verklaring kunnen beroepen om hun hoedanigheid te bewijzen, is niet uitdrukkelijk geregeld in de erfrechtverordening.

Met het oog op artikel 65, lid 1, van de erfrechtverordening wordt in de rechtsleer – gelet op de uiteenlopende behoeften van de aanvraaggerechtigde personen – de opvatting verdedigd dat de aanvraag van een erfrechtverklaring door één aanvraaggerechtigde mag worden ingediend.

Wat betreft de vraag of de legitimerende werking van de erfrechtverklaring zich in dat geval ook uitstrekt tot iedere andere persoon die behalve de aanvrager zelf in de erfrechtverklaring wordt genoemd, wordt in de rechtsleer de – weliswaar niet nader gemotiveerde – opvatting verdedigd dat iedere aanvraaggerechtigde (met uitzondering van de executeur-testamentair en de beheerder van de nalatenschap) slechts één erfrechtverklaring mag aanvragen die zijn hoedanigheid aantoont [omissis]. Het klopt dat artikel 70 van de erfrechtverordening ervan uitgaat dat

ook andere personen dan de **[Or. 11]** aanvrager een rechtmatig belang kunnen hebben bij de afgifte van een afschrift. Het is evenwel geen uitgemaakte zaak of de in artikel 69, lid 3, van de erfrechtverordening bedoelde rechtsgevolgen zich ook uitstrekken tot die andere personen, zelfs wanneer zijzelf niet hebben verzocht om afgifte van een afschrift. Tevens moet in aanmerking worden genomen dat personen die geen afschrift hebben aangevraagd, regelmatig niet de mogelijkheid wordt geboden om deel te nemen aan de afgifteprocedure.

3. Derde vraag:

De vraag of een gewaarmerkt afschrift van de Europese erfrechtverklaring na het verstrijken van de daarop vermelde geldigheidsduur eventueel nog rechtsgevolgen sorteert, is met name van belang wanneer een geldig afschrift is overgelegd maar de bevoegde autoriteit haar daarop gebaseerde besluit niet meer vaststelt binnen de geldigheidsduur en de overleggende partij geen invloed kan uitoefenen op de duur van het besluitvormingsproces.

Dienaangaande wordt door sommigen de opvatting verdedigd dat het voor de legitimerende werking van de Europese erfrechtverklaring volstaat dat het afschrift nog geldig was toen het verzoek om vrijgave werd gedaan, terwijl anderen zich op het tegenovergestelde standpunt stellen dat de geldigheidsduur niet mag zijn verstreken op het tijdstip waarop de autoriteit een besluit vaststelt. Ook in de rechtspraak komen beide opvattingen voor. Tot nog toe heeft het Oberste Gerichtshof in drie arresten [omissis] geoordeeld dat het voldoende is dat het afschrift geldig is op het tijdstip van het verzoek om vrijgave. Deze arresten werden telkens gewezen in kadasterzaken en werden gemotiveerd met een verwijzing naar een bijzondere procedurele bepaling van de Oostenrijkse kadasterwet.

Daartegenover staat dat het Kammergericht Berlin (hoogste rechterlijke instantie van de deelstaat Berlijn, Duitsland) **[Or. 12]** [omissis] recentelijk heeft geoordeeld dat de erfrechtverklaring ook nog geldig moet zijn op het tijdstip van de daarop gebaseerde inschrijving in het kadaster. De controlerende functie van de autoriteit van afgifte die wordt beoogd met het vereiste dat de geldigheid van afschriften van de erfrechtverklaring in de tijd wordt beperkt, blijft dode letter wanneer inschrijvingen in het kadaster ook nog op die afschriften kunnen worden gebaseerd nadat de geldigheidsduur ervan is verstreken.

In het licht van deze divergente uitgangssituatie rijst de fundamentele vraag of het probleem van het verstrijken van de geldigheidsduur van het gewaarmerkte afschrift van de erfrechtverklaring tijdens een aanhangige procedure Unierechtelijk autonoom moet worden opgelost, dan wel of dit probleem volgens het nationale recht van de aangezochte rechter moet worden beoordeeld, voor zover de toepassing van dat recht geen afbreuk doet aan de nuttige werking van de verordening.

4. [omissis] [nationale procedure]

Oberster Gerichtshof,

Wenen, 27 mei 2020

[omissis]

WERKDOCUMENT